

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на
Александра Лъчезарова Харалампиева
на тема

„Маркетингов модел за усъвършенстване и стратегическо развитие на следдипломното обучение в условията на НСА „Васил Левски“

с научен ръководител проф. Бисер Цолов, дн,
за придобиване на ОНС „доктор“ в професионално направление 7.6 Спорт -
докторска програма „Теория и методология на спортната наука“,
на основание заповед Заповед № ЗП- 105/07.02.2025

Рецензент: доц. Иван Славчев, д-р

I. Данни по процедурата

Александра Лъчезарова Харалампиева е зачислена за докторант задочна форма на обучение със Заповед на ректора ЗП-2256 / 18.12.2018 година. Отчислена е с право на защита със заповед 1275/08.12.2022 година, а вътрешното обсъждане в разширен колегиум е насрочено със заповед 1240/13.12.2024 година за дата 10.01.2025 година.

Докторантът е представил всички изискуеми документи, включително протокол за липса на данни за плагиатство, както и две научни публикации в съответствие със Закона за развитие на академичния състав и Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в национална спортна академия „Васил Левски“.

II. Биографични данни за докторанта

Александра Лъчезарова Харалампиева е родена на 16 април 1990 г. в гр. София, България. Образованието ѝ е изцяло свързано с Национална спортна академия „Васил Левски“, където придобива образователно-

квалификационна степен „бакалавър“ във две специалности: “Треньор по спортна стрелба” и “Спортен мениджър”. Придобива и ОКС „магистър“ по “Спортен мениджмънт”. През 2018 г. е зачислена за докторант задочна форма на обучение.

Професионалната ѝ кариера е свързана както с НСА, така и със спорта “Спортна стрелба”. От 2023 година тя е “Председател на треньорския съвет” към Българския стрелкови съюз, както и “Специалист научно-приложна лаборатория”. В Национална спортна академия Харалампиева към момента е асистент в катедра “Технически и ледени спортове” и основен преподавател по “Спортна стрелба”. Преди това, в периода 2017 до 2021 година, тя е инспектор учебна дейност към Центъра за следдипломна квалификация на НСА.

Темата на представения дисертационен труд ясно се вписва в образованието и професионалния опит на докторантката, като пресечна точка на спортния мениджмънт с работата и в ЦСДК.

III. Актуалност на темата на дисертацията

Темата на дисертационния труд на Александра Харалампиева – „Маркетингов модел за стратегическо развитие на следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“ – е изключително актуална, като отразява съвременните тенденции и предизвикателства в управлението на образователни услуги в спортния сектор. Актуалността на изследването се подкрепя от няколко ключови аспекта:

- В днешно време хората все повече търсят курсове и специализации, които са по-кратки и практическо ориентирани, за разлика от традиционните университетски програми. В условията на бързо променящи се технологии и изисквания на пазара на труда, следдипломното обучение се утвърждава като основен механизъм за преквалификация и надграждане на професионалните умения.

- Законодателните промени в областта на спорта и физическото възпитание в България, които допълнително подсилват актуалността на темата.
- Увеличаващата се конкуренция на образователния пазар на национално ниво с множество центрове за професионално обучение, което изисква въвеждането на маркетингов подход в предоставянето на образователните услуги.
- Спецификата на спортния сектор, който изисква специализирани знания и умения и за който следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“ играе ключова роля за поддържане на високо ниво на квалификация.

IV. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд на Александра Харалампиева е разработен на 189 страници и е структуриран в логическа последователност, включваща въведение, четири основни глави, изводи и препоръки, библиография и приложения.

Първа глава е разделена на два раздела. В първия раздел се разглежда историческото развитие и съвременното състояние на следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“, като се анализират неговата мисия, структура и роля в образователната политика на академията. Вторият раздел се фокусира върху приложението на маркетинговите стратегии в следдипломното обучение, като се извършва детайлен преглед на маркетинговите подходи и стратегическото планиране в сектора.

Използваната литература в дисертацията включва общо 149 източника, от които 58 български научни публикации, 43 публикации на английски език, 41 нормативни документи и отчети, 6 публикации на руски и 7 интернет източника. Представен е анализ на дейността на Центъра за следдипломна квалификация (ЦСДК), като се предоставя исторически контекст за развитието му и се разкрива необходимостта от внедряване на стратегически маркетингов модел.

Втора глава от дисертацията ясно дефинира научния проблем, целите и задачите, като предоставя логически структуриран методологичен подход. Целта и задачите на изследването са ясно формулирани. Авторката използва разнообразни инструменти като анкети, интервюта и SWOT анализ, което добавя дълбочина и практическа стойност на изследването. Като цяло,

методологията е подходяща и добре съобразена с темата и позволява изпълнението на задачите.

Трета глава е ключова за дисертацията, тъй като представя анализа на събраните данни и прави връзка между теоретичната основа и емпиричните изводи. Тя се състои от пет раздела, които последователно разглеждат различни аспекти на следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“. *Първият раздел* от трета глава в дисертацията анализира събраните данни от анкети, проведени с нови курсисти и специализанти, като представя основните мотиви за участие в следдипломно обучение, свързани с кариерното развитие и личностното усъвършенстване. Разглежда се профилът на обучаемите, обхващащ различни демографски и професионални характеристики. *За затвърждаване на значимостта на проучванията би било добре да се подчертае какво е съотношението на броя на проучените лица в отделните въпросници спрямо съответния общ брой обучавани.*

Вторият раздел от трета глава разглежда представянето на Центъра за следдипломна квалификация (ЦСДК) в социалната мрежа Facebook. Анализирана е активността на страницата от 2017 г. насам, като са включени данни за посещения, публикации и реакции (харесвания, коментари). Разгледан е профилът на последователите според пол, възраст и местожителство, който до голяма степен съвпада с резултатите от анкетното проучване. Същевременно е установено понижаване на интереса от страна на потребителите, за което е предположено, че се дължи на фактори като намалените способности за внимание и пренасищането със съдържание в социалните мрежи.

Третият раздел от трета глава разглежда данните, събрани чрез анкетни проучвания, с акцент върху удовлетвореността на обучаемите в ЦСДК, които приключват своето обучение, както и преподаватели по физическо възпитание и спорт в курсовете за придобиване на квалификационни кредити. Анализирани са основните мотиви, предпочитания и очаквания. Данните, съчетани с резултатите от анализа от първия подраздел, показват ясни тенденции сред участниците, което предоставя основа за разработването на целенасочени маркетингови стратегии и подобряване на програмите за обучение.

Четвъртият раздел на трета глава се фокусира върху SWOT анализа на ЦСДК, който предоставя стратегическа оценка на текущото състояние и

перспективите за развитие на центъра. В него се подчертава нуждата от стратегическо управление, което да интегрира силните страни, сред които са посочени добре разработени и утвърдени програми, опитен преподавателски състав и стабилна организационна структура, и възможностите - разширяването на предлаганите курсове и специализации, както и привличането на нови целеви групи, като същевременно се адресират слабостите - ограниченията в материално-техническата база и недостига на ресурси за внедряване на иновации, и се минимизират рисковете - засилена конкуренция, промени в нормативната уредба и икономическа несигурност.

Петият раздел от трета глава се фокусира върху представянето на маркетинговия модел за стратегическо развитие на следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“. Моделът представлява структурно-функционална адаптация на PR Smith – SOSTAC, като обединява ситуационен анализ, формулиране на стратегически и оперативни цели, планиране на тактически действия и механизми за ефективен контрол. В дисертационния труд са предложени конкретни методи за внедряване на този модел, включително оптимизация на маркетинговата комуникация, таргетиране на обучаемите групи и ефективно управление на ресурсите на Центъра за следдипломна квалификация. Силна страна на модела е неговата адаптивност и яснота, които го правят приложим в специфичните условия на НСА.

Изводите и препоръките в дисертационния труд са ясно формулирани и последователно представени, като обобщават ключовите резултати от проведеното изследване. Те успешно обвързват теоретичната част с емпиричните данни и предлагат конкретни стъпки за подобряване на следдипломното обучение в НСА „Васил Левски“. Изводите отразяват добре анализирания данни и подчертават значението на маркетинговия модел за стратегическо развитие на ЦСДК.

Препоръките са практически насочени и се фокусират върху подобряване на взаимодействието с обучаемите, оптимизиране на програмите и използването на дигитални технологии за привличане на нови целеви групи. Като цяло, изводите и препоръките са приложими и реалистични, с потенциал за пряко внедряване в управлението на ЦСДК.

V. Приноси на научния труд

Научните приноси на дисертационния труд на Александра Харалампиева могат да се обобщят в следните аспекти:

- Идентификация на ключовите маркетингови проблеми и разработване на маркетингов модел, адаптиран към контекста на НСА „Васил Левски“ съобразен със специфичните нужди и особености на Центъра за следдипломна квалификация.
- Разработване на структурно-функционален модел за стратегическо развитие на образователните услуги, който обхваща исторически, организационни и стратегически аспекти на Центъра за следдипломна квалификация. Моделът осигурява адаптивност към съвременните маркетингови тенденции и социално-икономическите промени, като включва механизми за устойчиво управление, дигитализация на процесите и подобряване на комуникационните стратегии с целевите аудитории.
- Извършен е задълбочен анализ на Центъра за следдипломна квалификация, който обхваща историческите, организационните и стратегическите му аспекти.

VI. Заключение

Дисертационният труд на Александра Харалампиева успешно анализира маркетинговите предизвикателства пред следдипломното обучение и предлага стратегически модел за неговото развитие. Чрез съчетаване на теоретичен анализ, емпирично проучване и практически насочени препоръки, трудът допринася както за науката, така и за управлението на образователни услуги в спортния сектор. На база представените научни резултати и приносите на изследването, подкрепям присъждането на ОНС „доктор“ в професионално направление 7.6 Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“ на Александра Лъчезарова Харалампиева.

Доц. Иван Славчев, д-р

ACADEMIC REVIEW

of the dissertation of

Alexandra Lachezarova Haralampieva

on the topic

"Marketing model for improvement and strategic development of postgraduate education in the conditions of NSA "Vasil Levski"

with scientific supervisor prof. Bisser Tsolov, DSc,

PhD in the professional field 7.6 Sport - doctoral program "Theory and

Methodology of Sports Science",

on the basis of Order № ZP- 105/07.02.2025.

Assoc. Prof. Ivan Slavchev, Ph.D

I. Information on the procedure

Alexandra Lachezarova Haralampieva was enrolled as a PhD student in the part-time form of study by the Order of the Rector ZP-2256 / 18.12.2018. She was dismissed with the right to defend by Order 1275/08.12.2022, and the internal discussion in an extended collegium was scheduled by Order 1240/13.12.2024 for the date 10.01.2025.

The doctoral candidate has submitted all the required documents, including a protocol for the absence of data on plagiarism, as well as two scientific publications in accordance with the Law on the Development of Academic Staff and the Regulation for the Acquisition of the Educational and Scientific Degree "Doctor" at the National Sports Academy "Vasil Levski".

II. Biographical data about the doctoral student

Alexandra Lachezarova Haralampieva was born on 16 April 1990 in Sofia, Bulgaria. Her tertiary education is acquired entirely within the National Sports Academy "Vassil Levski", where she acquired a double major educational qualification degree "Bachelor" in the "Sports Shooting" and "Sports Management". She also obtained a Master's degree in "Sports Management". In 2018 she was enrolled as a part-time doctoral student.

Her professional career is related to both NSA and the sport of "Sport Shooting". Since 2023, she has been the "Chair of the Coaching Council" at the

Bulgarian Shooting Union, as well as the "Specialist of Scientific and Applied Laboratory". At the National Sports Academy, Haralampieva is currently an assistant professor in the Department of "Technical and Ice Sports" and the main lecturer of "Sport Shooting". Previously, in the period from 2017 to 2021, she was inspector of teaching activities at the NSA Postgraduate Centre.

The topic of the presented dissertation clearly fits into the PhD student's education and professional experience, as the intersection of sport management with her work at the CSDC.

III. Relevance of the dissertation topic

The topic of Alexandra Haralampieva's dissertation - "Marketing model for improvement and strategic development of postgraduate education in the conditions of NSA "Vassil Levski" - is extremely topical, reflecting the current trends and challenges in the management of educational services in the sports sector. The relevance of the research is supported by several key aspects:

- Nowadays, people are increasingly looking for courses and specializations that are shorter and practice-oriented, as opposed to traditional university programs. In the face of rapidly changing technology and labour market demands, postgraduate training is emerging as a key mechanism for retraining and upgrading professional skills.
- Legislative changes in the field of sport and physical education in Bulgaria further reinforce the relevance of the topic.
- Increasing competition in the educational market at national level with multiple vocational training centres, which requires the introduction of a marketing approach in the provision of educational services.
- The specificity of the sports sector, which requires specialized knowledge and skills and for which postgraduate training at the NSA Vasil Levski plays a key role in maintaining a high level of qualification.

IV. Structure of the dissertation

Alexandra Haralampieva's dissertation is developed in 189 pages and is structured in a logical sequence including an introduction, four main chapters, conclusions and recommendations, bibliography and appendices.

Chapter one is divided into two sections. The first section examines the historical development and the current state of postgraduate education at the NSA Vasil Levski, analysing its mission, structure and role in the educational policy of the academy. The second section focuses on the application of marketing strategies in postgraduate education, providing a detailed overview of marketing approaches and strategic planning in the sector.

The literature used in the dissertation includes a total of 149 sources, including 58 Bulgarian scientific publications, 43 publications in English, 41 normative documents and reports, 6 publications in Russian and 7 internet sources. An analysis of the activities of the Centre for Postgraduate Studies (CPgS) is presented, providing a historical context for its development and revealing the need to implement a strategic marketing model.

Chapter two of the thesis clearly defines the research problem, aims and objectives, providing a logically structured methodological approach. The aim and objectives of the research are clearly stated. The author uses a variety of tools such as surveys, interviews and SWOT analysis which adds depth and practical value to the research. Overall, the methodology is appropriate and well suited to the topic and allows for the tasks to be completed.

Chapter three is key to the thesis as it presents the analysis of the data collected and makes a link between the theoretical basis and the empirical findings. It consists of five sections that sequentially examine different aspects of postgraduate education at the NSA “Vassil Levski”. *The first section* of chapter three in the dissertation analyses the data collected from surveys conducted with new undergraduate and postgraduate students, presenting the main motivations for participating in postgraduate training related to career development and personal improvement. The profile of trainees is examined, covering a variety of demographic and professional characteristics. *To reinforce the relevance of the surveys, it would be useful to highlight the ratio of the number of individuals surveyed in the different questionnaires to the corresponding total number of trainees.*

The second section of chapter three looks at the performance of the Centre for Postgraduate Studies (CPGS) on Facebook. The activity on the page since 2017 is analysed and data on visits, posts and reactions (likes, comments) are included. The profile of followers according to gender, age and place of residence is examined, which largely matches the results of the survey. At the same time, a decrease in

interest on the part of users is found, which is suggested to be due to factors such as reduced attention spans and content saturation on social networks.

The third section of Chapter Three examines the data collected through surveys, with a focus on the satisfaction of CPGS learners who are completing their training, and PE and sport educators in credit-bearing courses. The main motivations, preferences and expectations are analysed. The data, combined with the results of the analysis in the first subsection, show clear trends among participants, providing a basis for developing targeted marketing strategies and improving training programs.

The fourth section of chapter three focuses on the SWOT analysis of the CPgS, which provides a strategic assessment of the current status and development prospects of the centre. It highlights the need for strategic management to integrate strengths, which include well-developed and established programmes, experienced faculty and a stable organisational structure, and opportunities - the expansion of course offerings and specialisations, as well as the attraction of new target groups - while addressing weaknesses - constraints in facilities and lack of resources to innovate, and minimising risks - increased competition, changes in regulatory

The fifth section of the third chapter focuses on the presentation of the marketing model for the strategic development of postgraduate education at the NSA “Vassil Levski”. The model is a structural-functional adaptation of PR Smith - SOSTAC, combining situational analysis, formulation of strategic and operational objectives, planning of tactical actions and mechanisms for effective control. The dissertation proposes specific methods for implementing this model, including optimization of marketing communication, targeting of learner groups, and effective management of the Center for Postgraduate Studies. A strength of the model is its adaptability and clarity, which make it applicable to the specific conditions of the NSA.

The conclusions and recommendations in the thesis are clearly articulated and coherently presented, summarising the key findings of the research. They successfully link the theoretical part with the empirical data and suggest concrete steps to improve postgraduate education at NSA Vasil Levski. The conclusions reflect the well-analysed data and highlight the importance of the marketing model for the strategic development of CPGS.

The recommendations are practically oriented and focus on improving interaction with learners, optimising programmes and using digital technologies to

attract new target groups. Overall, the findings and recommendations are actionable and realistic, with potential for direct implementation in the management of the CPGS.

V. Contributions of the scientific work

The scientific contributions of the dissertation work of Alexandra Haralampieva can be summarized in the following aspects:

- Identification of the key marketing problems and development of a marketing model adapted to the context of the NSA Vasil Levski in accordance with the specific needs and features of the Postgraduate Centre.
- Development of a structural-functional model for the strategic development of educational services, covering historical, organizational and strategic aspects of the Postgraduate Centre. The model ensures adaptability to current marketing trends and socio-economic changes by incorporating mechanisms for sustainable management, digitalization of processes and improved communication strategies with target audiences.
- An in-depth analysis of the Postgraduate Centre has been carried out covering its historical, organisational and strategic aspects.

VI. Conclusion

Alexandra Haralampieva's dissertation successfully analyses the marketing challenges facing postgraduate education and proposes a strategic model for its development. By combining theoretical analysis, empirical research and practice-oriented recommendations, the thesis contributes to both the scholarship and management of educational services in the sports sector. On the basis of the presented scientific results and the contributions of the research, I support the awarding of the PhD in the professional field 7.6 Sport, doctoral programme Theory and Methodology of Sports Science to Alexandra Lachezarova Haralampieva.

Assoc. Prof. Ivan Slavchev, Ph.D